

wel mogelijk! Van hun dogma toch der metempsychose moet ZELLER zelf bekennen: „Keine andere von den pythagoreïschen Lehren ist bekannter, und keine lässt sich mit grösserer Sicherheit auf den Stifter der Schule zurückführen, als die Lehre von der Seelenwanderung und dem Fortleben der Seele nach dem Tode.”⁶⁵⁾ Deze leer staat dus inderdaad ZELLER's opvatting der vóór-Sokratische filosofie in den weg. Maar geen nood! Liever dan zelf zijne theorie op te geven, schuift hij de schuld op de inconsequentie der Pythagoreërs: „Unser Dogma erscheint mithin überhaupt nicht als ein Bestandtheil der pythagoreïschen Philosophie, sondern als eine Tradition der pythagoreïschen Mysterien, die wahrscheinlich aus älteren, orphischen Ueberlieferungen entsprungen, mit dem philosophischen Princip der Pythagoreer in keinem wissenschaftlichen Zusammenhang steht”;⁶⁶⁾ m. a. w. die goede Pythagoreërs waren zoo schrandere, dat ze als aanhangers der Mysteriën leerden — en leerden niet maar omdat het zoo overgeleverd was, maar met hart en ziel, — wat ze als filosofen verwerpen moesten en verwierpen! Arme Pythagoreërs!

Maar in ernst: wanneer ZELLER, de anti-dogmaticus, zich niet door zijn dogma had laten beheerschen, hadde dan niet veeleer de omstandigheid, dat dit leerstuk niet slechts bij hen gevonden wordt, maar in geheel de filosofie vóór ARISTOTELES zulk eene belangrijke plaats inneemt, hem tot eene andere opvatting dier filosofie moeten brengen?

Eilieve! Waaraan ontleent ZELLER toch het recht, in deze nog in haar wordingstijd verkeerende filosofie, telkens en telkens weer den mensch en den denker te scheiden? Aan de inconsequentie, die ook hier schijnt te zijn? Maar allereerst is het toch de vraag, of deze inconsequentie wel waarlijk aanwezig is, of ze niet, indien al voor ons, dan toch voor ons alléén bestaat, tengevolge van de gebrekkige overlevering. Doch ook indien dit niet zoo is, ook indien er inderdaad inconsequentie bestaat, dan mag toch gevraagd: is een inconsequent filosoof geen filosoof meer? Of geldt ook hier niet eerder wat BLASS van Plato zegt: „Wenn Platon als Philosoph inkonsequent ist, so steht er damit unter den Philosophen nicht allein, und mehr als das, es beweist dies, dass er kein enger, die Rätsel der Welt und des Lebens bloss einseitig auffassender Geist war”?⁶⁷⁾